

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 26 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 4 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétévi és
 hónap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, április 27.

A politika kulisszái mögül.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, április 27.

Az *Adria* végső óráit éli. Most dolgozzák meg a 27-ik szakaszt, a javaslat Achilles-sarkát, a szubvenziót és az adómentességet. Aztán ha ennek vége lesz, elül a vihar, elcsendesül a zaj. Talán mire e sorok napvilágot látnak, vége is lesz az *Adria*-kampánynak, de a jövő héten bizonyosan befejezik és az elnök enuncziációja után, hogy a javaslat megszavaztatott, föl fog hangzani jobbról a stereotip »*éljen*« mig balról annál viharosabban felel majd rá a gunyos »*hoch!*«

Egy időre tehát csendes lesz a táj s a nagy terem ismét ásítózni fog néhány apró javaslat lemorzsolása alatt. De ez csak szélcsend a vihar előtt. Pandarus szelenczéje nyiladozik már, sikongató szellők dugdossák ki belőle fejüket. Haj, micsoda orkán lesz ebből, ha kiszabadulnak! Fékevesztetten fog tomlolni az »*összeférhetetlenek*« csatakiáltása. Hiába híresztelik a kormány szócsövei, hogy gyönyörűen megállapodnak, nyájasan megegyeznek és leszerelnek. Én látom a folyosón, a Ház előtt összeverődő képviselő csoportokon, hogy micsoda vihar dul a keblekben, hogy szorul ökölbe a kezük, kipirul az arcuk...

Es ne higgye senki, hogy csak a »megjelöltek« dühöngenek. Oh nem! Az

ellenzék is elégedetlen. Valami rosszat sejt, valami nem tetszik, valami mintha bűzlenék Dániában.

Egy neves ellenzéki politikus mondta a következőket:

Különös, nagyon különös, hogy a kormánypárt valósággal rálicizált az ellenzékre. Mi csak a senyvedő testrészt akartuk operálni, ők az egészséges részt is kiakarják vágni. Mi csak a kis ujat kértük, ők az egész kezét lemetszik, csinálnak új kezét, mint az a bizonyos zsüri, — de ha vizsgáljuk, oda lyukadunk, hogy ez az új kéz — csöppet se különb a réginél. Árveréseken láttam ehhez hasonló jelenetet, amit most a kormánypárt produkál. A sok hiéna közé egy becsületes, idegen árverező keveredik. A család egy jó barátja, ki meg akarja menteni a drága ereklyéket. A vén rókok összenéznek. De hiszen, nem fogsz te innen semmit elvinni. Az idegen ígér 50 frtot, a hiénák rálicizálnak: 51. Az idegen ígér hatvanat, a szövetség felel rá: hatvanegy! Százat ígér az idegen; de az összetartó ellenzék százegyre veri fel az árát és végre is minden, minden a hiénák kezébe kerül. Akkor aztán szóba állnak az idegennel és busás ráfizetés mellett eladják az ereklyéket az idegennek. Így csinált a kormánypárt is. Rálicizált az ellenzékre még olyan dolgokban is, melyeknek semmi közük az inkompatibilitáshoz, mint pl. hogy az ügyvéd-képviselőknek nem szabad klienseik érdekében a miniszternél közbenjárni, ha teszem más

biróságot akar delegáltatni (persze a Lloyd-klubban suba alatt, tarokk mellett könnyebb ezt kicsinálni) és jó szerencse lesz, ha a nagy ütközetben nemes lelkűleg lemondanak az ilyen pontokról csekélyke honoráriumért, a kuriai bírászkodás mellőzéseért! Es így újra pártbiróság fog dönteni az összeférhetetlenek mandátuma felett.

Erre pedig nagyon szép tapasztalataink vannak a multból.

*

Nem fejezhetem be soraimat a nélkül, hogy ide ne irjam egy újságíró barátomnak az anekdotáját. *A választásokról* beszélgettünk.

— Furcsa lesz ezekkel a szigorú törvényekkel, — mondá a társaság egyik tagja, — vesztegetés eddig is volt, ezután is lesz. Csakhogy eddig mindenki a maga jelöltje részére vesztegetett és pedig titokban. Most az ellenfele részére fog vesztegetni, még pedig *tanuk* előtt, hogy ráhúzhassa a vizes lepedőt.

Mire azt mondja az én újságíró barátom.

— Olyanforma lesz ez, mint az egy-szeri számárverseny. Az a számár lett volna a győztes, a melyik később érkezik be. Ott állt a két versenyző, de lovagjaik nem akartak felülni. Induljon a másik előbb. Már-már az egész versenyből semmi se lett, mikor arra jön egy vándor. Megérti a baj okát s arra mosolyogva lép a két versenyző paraszthoz s valamit sug a fülükbe.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Annuska jegygyűrűje.

Irtá: Krüger Aladár.

II.

Annuska világgá szökik.

Mikor mindnyájan elcsendesedtek, a kis fülbevaló elkezdte a históriát. Olyan vékony volt a hangja, mikor beszélt, akár csak a saját karcú termete. Azt mondják, a henczegő pityke ezért a vékony hangért és vékony termetért valósággal szerelmes lett bele.

No de ez nem tartozik ide. Fődolog, hogy a fülbevaló végre elkezdte a mesélést:

— Tudjátok, gyerekek, ha én ember volnék, soha sem házasodnám meg és soha sem mennék férjhez. Az csak olyan önkéntes államfogház; tisztességes rabság, de biz az csak rabság mindenkire nézve. Rabság a férjre, a ki lumpolás helyett pamutot gombolyít a feleségével, rabság a feleségre, a ki talán éppen a legszebb bál estéken valamelyik régi jogászesárdás hangjai mellett tánczol egy keserves kállai kettőst a kis babával és rabság erre a szegény kis babára.

Őt szegényt először becsukják a pólyába, később a bölcsőbe, aztán a gyerekoszobába, majd az iskolába, úgy hogy mire felnő, kész a jól kinevelt fogoly s minden nehézség nélkül be lehet csukni őt is a házasság tisztas állam-

fogházába, akár csak hajdan a kedves papáját vagy kedves mamáját.

(A jegygyűrű töredék tiltakozni próbált.)

— Eretnen gyerekbeszéd! Hazudik! A szerelem magasztos...

— Ugyan kérem hallgasson ilyen kőkorszakbeli mesékkel! Vágot közbe a katonagomb. Guvernátoknak való érzélgősség. Kedves Fülbevaló nagysám, bővíljön el bennünket továbbra is édes hangjával.

A kis fülbevaló bizonyára mosolygott, mert csak kis vártatva folytathatta a mesét; hja, régi jószágoeska volt, kissé nehezen ment már mosolyra nyílta.)

— Vannak azonban kivételes lények, a kik nem szenvedik a rabságot, sőt erőszakal széttörrik a rájuk rakott láncokat. Oh, ezek, ezek az igazi emberek, a kikben van lélek, van vér, van tűz!

Ilyen volt az én gazdám is.

Annuskának hitták. De nehogy vitéz Pityke káplár ur közbe szóljon valamit a hosszú hajról, előrebocsátom, hogy Annuskának rövid haja volt.

(Bizonyosan valami emancipált különcz volt. Azért lehetett ám az esze is rövid.)

— Nem biz' a. Egyszerűen azért volt rövid a haja, mert még nem ért rá megnőni. Annuska még nem töltötte be egészen a harmadik évét, mikor ez a história megessett velünk.

(— Ah, hisz akkor nem is lehet érdekes! sóhajtott fel a katonagomb. Három éves... micsoda kaland lehet az?)

— Nem töltötte be egészen a harmadik évét, mikor én hozzákerültem s ha meg akarom vallani az igazat, bizony magam sem voltam valami koros. Nem régen kerültem ki az ékszerésztől s így nagyon örültem, hogy olyan fiatal gazdát kaptam, mint Annuska.

Igen jól megértettük egymást s mint az ifjú hölgyek közt szokás, csakhamar örök barátságot kötöttünk.

Nekem panasolta el Annuska, ha a kávéja nem volt elég csukros, ha a mama a sarokba állította vagy a papa kukoriczára térdeltette. Én pedig bölcs vigaszokkal nyugtatlam meg a szívét, hogy ez a világ milyen hátatlan, különösen pedig kis leányokkal szemben milyen igazságtalan.

Könnyű volt ezeket vele elhitetnem, hiszen ott voltam mindig a füle körül.

Azt hiszem, a mely részén vagyunk mi ékszerek az embernek, arra a részére varázserővel hatunk. Vettem észre, hogy a jegyesek mindig egymás kezét szorongatják.

(— Ugy van! erősítette a kis jegygyűrű-töredék.)

— Én pedig a szerelmes szivekről tudnék beszélni, de mennyit! tódította a medailfedél.)

— Én a kis gazdám füléhez jutottam közel s egyre sugdostam bele szebbnél szebb dolgokat a szép külvilágról, a szabad természetéről, a nagy emberek zsarnokságáról s mindkettőnek fájdalmas helyzetéről. Egy napon éppen azt az emlékezetes jelenetet irtam le

Mintha puskából lőtték volna ki őket, nosza fel kapnak a szamarakra s örült vágtatással iparkodnak egymást megelőzni.

Vajjon mit sugatott nekik? Semmi különöset. Csak azt, hogy mindegyik üljön a másik szamarára.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, április 27.

Elnök Perczel Dezső 10 órakor nyitja meg az ülést.

Interpellációs könyvben Zichy Aladár gróf interpellációja van bejegyezve Pikler Gyula egyetemi tanár ügyében.

Szell Kálmán miniszterelnök két törvényjavaslatot terjeszt be a honvédelmi miniszter nevében és képviselőletében: az egyik a lakbér emelés folytán keletkezett tulkiadás póthitelének megszavaztatásáról, a másik a népfelkelők ellátásának tulkiadásairól szól.

Napirend:

Adria törvényjavaslat.

Farkas József: Beszédének elején bizonyítja azt, hogy a néppárt nem antiszemita. Erre nézve egy példát is hoz fel. — Kerületében egy Klein Herman nevű földhöz ragadt szegény zsidót megakartak adóztatni, a kit ő mentett meg. — Az Adria javaslat szerinte csak táp az antiszemitizmus terjesztésére. Nem fogadja el a törvényjavaslatot.

Az adóelengedés hazafiatlanság.

Rakovszky István: A ma egymással küzdő merkantil és agrár mozgalom fejtegetésével kezd beszédet; konstatálja, hogy a merkantalizmus elnyeli az agrár törekvéseket. A hatalmasok kezében összpontosul a tisztességtelen munka gyümölcse. S ez a tisztességtelen munka áll itt fel a képviselő házban, hogy az ellenzéknek oktatást adjon, tisztességről, uri modorról. — Szeretne egy kis iparost látni, ki 14% haszonra dolgozik. Hivatkozik a gazdag nemesség, papság önzetlen ténykedésére, a francia forradalomban 1794-ben, Magyarországon 1848-ban. — Hadd jöjjenek elő azok a merkantil urak, s mondjanak le nagy konczukról! — De ők csak

ott tudnak érvényesülni, a hol előjogokat lehet szerezni.

Az Adria adómentessége nemcsak hazafiatlan, de határozottan egyéni érdekelttség színezetével bír. Az Adria nem élvezett adómentességet a multban nem élvezett más társaság sem.

Baross Gábor a Lloydal kötött szerződésben nem terheli meg az országot, sőt ellenkezőleg előnyöket biztosított az országnak. — Kérdi a kereskedelmi, de különösen a pénzügyminisztert, hogy tudja összeegyeztetni egyetemes adóztatási elvét az Adria adómentességével. — Kimutatja, hogy ebből az országnak óriási kára lesz. Nem szavazná azt már meg az 1848-t. cikk alapján sem mely az aránylagos és egyenleges megadóztatást mondja ki. Szemrehányja a 48. és Kossuth pártnak, hogy akkor amikor éppen a nagy Kossuth Lajos alkotásának — az egyenlő teherviselés megvédéséről van szó, az a hazafiasnak feltűnni szerető Kossuth-párt kivonja magát a vitából, s bitangul engedi veszni nagy Kossuth Lajos nagy művét.

Kérdi a közgazdasági bizottság tagjait, nem szólalt fel hazafiatlanság, lelkiismeretük e törvényjavaslatnál? Mert neki a kis uri felfogásával, mindjárt feltűnt ennek igazságtalansága, s meg nem állhatta, hogy ellene a legradikálisabb eszközökkel ne küzdjön. Határozati javaslatot terjeszt be, melynek alapján mondja ki a ház, hogy a 27. §-t nem fogja megszavazni.

György Elek: Visszautasítja Rakovszky ama vádját, mintha a függetlenségi párt kivonná magát a vita alól. — A vita folyamán elhangzott függetlenségi beszédek, azt hiszi, elég tanúságát adták annak, hogy a párt határozottan ellene foglal állást, a mit különben a szavazás fog intenzívebbül bizonyítani. Azt hiszi nem volt jogos a vád, — mert szép ha a néppárt a a közteher viselést megvédi, s így jogtalanság ellen sikra száll, — de majd meglátjuk amikor a közönségekről, kvótáról lesz szó, mennyire fog helyt állni.

Förster Ottó: Ott leszünk akkor is! De most ti is jöjjetek.

Endrey Gyula: Nem fogunk kommandóra beszélni!

Förster Ottó: Hát beszéljétek kommandó nélkül. (Derűtség.)

Zichy János gróf: Azok után, amiket Rakovszky mondott, neki kevés maradni valója van. — Határozottan tiltakozik Magyarország ily erőszakos megterhelése ellen. Hogy akkor, amikor éppen az Adria befentesei és birtokosai durkálnak a vagyonban, akkor annak na-

gyobb hasznát az ország szegény polgárainak vérrel szerzett filléreire alapítsák, — ez hihetlenség. — Ez a törvényjavaslat úgy látszik, amint a suttogások beszélnek, csak a közelgő választásoknak jó, melyekre pénzre van szükség. Elérkezettnek tartja, hogy az összeférhetlenséget revidiálják. Nem fogadja el a 27. §-t. (Eljenzés bairól.)

A pártkassza.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter: Tegnap Major, ma Zichy János gróf oly gyanút emlegetett, mintha a javaslatra nem engedett módon gyakoroltak volna befolyást. Major beszélt pártkasszáról, Zichy gróf suttogásról. Kijelenti, hogy a javaslatra nem gyakorolt befolyást sem pártérek, sem személyes befolyás, valamint az ő tetteire a rugók sohasem folytak be.

Zichy János gróf: Kijelenti, hogy ő nem gyanúsított, csak arról beszélt, hogy miről beszélnek.

Szell Kálmán miniszterelnök: Major tegnap bizonyos gyanúsító szándékkal beszélt, a nélkül, hogy gyanúsítani akart volna, Zichy gróf pedig most gyanúsító suttogást emlegetett, anélkül, hogy közösséget vállalna velük. Pedig ha már ide hozza, hinnie is kell azt, különben nem szabad előhozakodni vele. (Helyeslés jobbról.) Kijelenti határozottan, hogy ez a szerződés pártérdekkel semmiféle összeköttetésben nincs. A szülő sohasem beszélt az Adria egyetlen embe-rével sem. A gyanúsítást visszautasítja. (Helyeslés jobbról.)

Major Ferencz kijelenti, hogy csak a ferde látszatot említette, melyet a választások közelsége ad ennek az ügynek.

Bessenyei redivivus.

Rakovszky István: Itt a miniszterelnöknek kifogása van az ellen, hogy itt suttogást hoznak fel, fordult volna a kereskedelmi miniszterhez, a ki egy neki elmondott suttogást a ház elé vitt. (Zaj)

Visszautasítja a miniszterelnök ama szavait, mintha ő élezből is gyanúsítana valakit.

Szell Kálmán miniszterelnök kijelenti, hogy nem Rakovszkyra értette szavait. A szabadelvű párt nem tűrte el azt a bizonyos rossz és megengedhetlen éleztet, mert az illető képviselő expiált érte. (Helyeslés jobbról.)

Zichy János gróf néhány szava után

A részvényesek.

Molnár Jenő: Fölemlíti, hogy számos parlamenti tagnak van Adria részvénye.

neki, hogyan vonult el az ékszerészboltunk előtt egy egész ezred katonaság. Elöl a katonabanda, aztán a puskák legények, közébe daliás tisztiek lovon és gyalog, kivont karddal, csillogó egyenruhában. Hej, beh gyönyörű is volt az! Az én kis gazdám is egyszerre kíváncsi lett rájuk.

- Kis lányok a katonák is?
- Nem, azok fiúk.
- Milyenek a fiúk?
- Olyanok, mint a papa.
- Hát a papa miért nem katona?
- Mert szereti a mamát s ha katona volna, itt kellene hagynia.
- Aztán hol láthatnák én katonát?
- Minden este a konyhában.
- Egyszer megnézem, milyen.
- Nem lehet, te már akkor alszol, mikor a katona eljön vacsorázni.

Hanem az én gazdám fejébe nagy szeglet ütött a katonaság. Egyre azon törte a fejét, hogyan láthatná meg őket. (Meg kell jegyeznem, hogy a külvárosban laktunk, a hol alig fordult meg más egyenruhás ember, mint a kéményseprő.)

Egy napon kereken kijelentette Annuska: — En katonát akarok látni s ha másképp nem lehet, megkérem a mamát jöjjön velem katonát keresni.

Persze, hogy a mama kereken elutasította.

Más gyermek megelégedett volna ennyivel s beletörődött volna a változhatatlanba; hanem Annuskánál szerencsére ott voltam én

s elkezdtem őt tüzelni a mamai zsarnokság ellen.

— Azért se maradjunk itthon! Nézzük meg a katonákat. Csak azért is!

Addig-addig, hogy egyszer Annuska hóna alá kapta a Vicza babát s kimondta a nagy szót:

- Megyek világra, katona bácsit keresni
- A mamához is beszélt:
- Megyek világra.
- Isten áldjon, kis leányom.
- Megyek katona bácsikat keresni.
- Szerencsés utat.

Annuska nem volt ilyesmire elkészülve; azt gondolta, a mama sírva fog tőle bocsánatot kérni s megindulnak együtt katonát keresni. Annuska is így szokott tenni, mikor a mama parancsol valamit s ő eleinte nem akar engedelmeskedni. Félig sírva kérdezte:

- Hát te nem jössz velem világra?
- Miért mennék? En jól érzem magamat itthon.

Annuskának az a gondolata támadt, hogy odaszalad a mamához s kijelenti, hogy ő is jól érzi magát itthon s maradni fog; hanem engem reedkivül bosszantott ez az asszonyi gyöngeség. Ugy látszik a nők mind egyformák s a csendes otthonot már a gyermekleány is többre becsüli a nehéz, viharos szabadságnál. Igyekeztem Annuskát előbbi elhatározása mellett kitartásra bírni s fülébe sugtam:

— Hát a fényes egyenruhájú katonabácsit mikor keressük fel?

A fényes egyenruha döntött. Ez is asszonyi gyöngeség s én jól értettem annak felhasználásához.

Annuska csöndesen, lassan kisurrant a szobából, ki az udvarra, az utcára, aztán neki iramodott s addig szaladtunk, míg csak bírta kis gazdám. Itt megállott és körülnézett.

— Hol van itt katona bácsi?

Egy nagy téren állottunk, ahol csak egy nyüzsgött a sok sétáló. Vasárnap lehetett, mert mindenki szép új ruhában volt; biztattam is Annuskát.

— Találunk katona bácsit nemsokára, csak várjunk türelemmel.

No hiszen jónak ajánltam én a türelmet! Az én kis gazdám nem ismerte ezt a szót s amikor látta, hogy errefelé nem sétálnak katonák, megindult a hőmpölygő emberáradattal. Utközben türelmetlenül kérdezte tőlem:

— Hát ez katona? Ez sem katona?

Kénytelen voltam nemmel felelni, mert egyszer egy rendőrt, máskor meg a görbe-orru sarki hordárt nézte katonának. A kis leányt ez egészen elkéséltette. Most már nem volt bizalma bennem s egyenesen megszólított egy tűzoltót:

— Bácsi, katona maga?

Ugyanigy tett egy péklegénynyel, egy vasuti bakterrel meg egy levélhordóval. Mindenikben volt annyi tisztesség, hogy kikacagta ugyan Annuskát, de nem vallotta magát katonának.

(— No csak merték volna azt a botrányt

Rakovszky István: Kik azok?

Molnár Jenő: Megnézheti akárki a törvényeséknél. Ez nem titok. Kéri a minisztert, ne ragaszkodjék mereven a szerződés betűjéhez és fogadja el az ellenzékétől ajánlott szükséges módosításokat. A szakaszt nem fogadja el.

Kubina János nem fogadja el a szakaszt. **Kubinyi után Pável és Visontai** beszélt a javaslat ellen.

Pikler tanár.

Interpelláció a vallásügyi miniszterhez:

I. Van-e tudomása a t. miniszter urnak arról, hogy a »Hazánk« cz. napilap tegnapi esti számában Pikler Gyula egyetemi tanár urról azt írta, hogy ő egyik előadásában azt mondta volna:

Az én célom az, hogy az önök szívéből az ilyen kicsinyes fogalmakat, mint a haza, nemzet, kiirtsam és hogy a nevezett tanár ur szerint a vallás az emberi butaságnak és korlátoltságnak megnyilatkozása.

Akár van, akár nincs tudomása a t. miniszter urnak ezen közleményről, szándékozik-e vizsgálat tárgyává tétetni, hogy Pikler ur csakugyan mondotta-e a neki tulajdonított szavakat, vagy ezekhez hasonlókat és ha igen, helyesli-e azokat vagy szándékozik-e ellene egész erővel eljárni, hogy az egyetemen ilyen hazá-, trón- és vallásellenes tanok ne hirdethetessenek?
Zichy Aladár.

Pikler Gyula mint vádlott.

Az történt az egyetemen, hogy az ifjuság egyenesen feleletre vonta Piklert.

Az eset maga olyan különös, hogy első perczre nem is tud az ember mit gondolni felőle. Bátorság kell hozzá s nagy elszántság és kell valami mélyebb okának is lennie, hogy a fiatalság ilyen szélső lépésre határozta el magát.

Ez az ok pedig nem más, mint határozott ellen szenvedés volt mindazoknak a tanoknak, a melyeket Pikler Gyula hirdet.

Nem volt példa még az ilyen eljárásra; de nem is volt rá ilyen ok.

Az esetről fővárosi lapok a következőket írják:

Az egyetemi ifjuság délben zsufozásig megtöltötte az első számú termet, a hol Pikler Gyula dr. előadást tartott. Előadását nem zavarta meg a hallgatóság, de az óra végeztével a katedra elé lépett Köpösdy Dezső joghallgató s ezt a beszédet mondta Pikler dr.-hoz:

»Nagyságos tanár ur! Mi az ifjuság komolyságához méltó nyugalommal és tisztelettel végighallgattuk előadását, mert reméltük és vártuk, hogy tanítványai meggyugtatására mondani fog valamit. Ez nem történt meg. Azért engedje meg, hogy tisztelettel felhívjam figyelmét egy hírlapi cikk szörnyű vádjaira, a melyek tanár urat, mint a királyi tudományegyetem tagját hazaáruló és istentagadó tanok hirdetésével vádolják. Kérve kérem, a minden, ezerszer kisebb ok miatt már annyiszor fellobbant ifjuságnak és a hazafias nagyközönségnek meggyugtatására, a melynek egy pillanatig sem szabad abban, a bár téves hitben lenni, hogy a magyar haza fiait előit magyar egyetemi tanár ily tanokat hirdet, — szóljon egy pár szót, nyugtassa meg a kedélyeket és czáfolja meg a híreszteléseket.

Az ifjuság csöndben hallgatta meg ezt a beszédet, valamint az egyetemi tanár válaszát is, a mely következő:

Önök fiatalok még, az én tanaimat fölfogni és méltányolni alig képesek. Önöknek kötelességük mindent meghaligatni, a mit mi itt tanítunk.

Majd hirtelen Köpösdy Dezső felé fordult s ezt kérdezte:

— Kicsoda ön és mi jögon van itt?

Köpösdy hangoztatta, hogy ő nem vonta felelősségre Pikler dr.-t, csak nagyobb zavarok elkerülése végett arra kérte, hogy az ifjuság és az előadást nem hallgató nagy közönség meggyugtatására szóljon valamit.

— En, folytatta Pikler dr., sem önöknek, sem a lapoknak, sem a közönségnek nem tartozom felelősséggel. Fölöttes hatóságom a kultuszminiszter s az egyetemi tanács, ha ők kifogásolják tanaimat, az az én bajom lesz, akkor én elmegyek, de a magam tisztázását nem tartom szükségesnek.

Az ifjuság csöndben hallgatta meg az egyetemi tanár válaszát, aztán a mikor Pikler dr. eltávozott, rendben eloszlott.

Eddig van ez a történet, melynek anyagát híven iparkodtunk összeszedni. Nem megyünk bele egyelőre Pikler professzor előadásai irányának és szellemének a bírálatába, ezt fenn-

tartjuk magunknak esetleg utóbbra. Ellenben a felelet, a melyet Pikler ur az ifjuságnak adott, minden ízében hamis, megdöbbentő és frivol.

Elsőbben ez: Önök fiatalok, alig képesek tanaimat fölfogni és méltányolni.

Hogyan? Hát kinek szánta Pikler ur a tanait? Talán az öregeknek? Micsoda professzor az, a ki eleibe utalt hallgatónak olyan tanokat ad elő, a melyeket ezek fölfogni s méltányolni nem tudnak? Es mi eredményt vár Pikler ur tanaitól, melyek fölfoghatatlanok, ott a hol ő hirdeti? Miért tanít egyáltalán, mi czélból? A tanpénzért, ha eleve azzal a tudattal tanít, hogy tanítványai nem képesek tanait fölfogni.

El merjék mondani, ilyet a világ nem hallott, mióta egyáltalán tanítás van a földön.

Jön a professzor ur felelőssége. Senkinek, sem a lapoknak, sem a közönségnek nem tartozik felelősséggel. Formáival nem, de súlyos erkölcsivel mindenkinek, egész Magyarországnak. A professzornak nemcsak a tudománya, hanem a reputációja is az egyetemé. Es az igazi professzor, ha tanítványai kéréssel, kívánsággal — még ha tévesen vagy illetéktelenül is — fordulnak hozzá: nem göggel, fenhéjázással felel, hanem mint felsőbbség hivatása szelid, felvilágosító, feddő vagy utbaigazító jószágával.

Pikler dr. ur tudománya lehet igen nagy. A hatás, melyet ez a tudomány a lélekre gyakorol, ha magán Pikler uron nézzük, inkább elijesztő, semmint kívánatos és kedves.

Ez egyik legtekintélyesebb s minden párttól független budapesti lapnak a véleménye: a Budapesti Hirlapé.

Az eset különben interpelláció tárgyát is képezte. *Zichy Aladár* gróf intézett interpellációt a miniszterhez. Erről országgyűlési tudósításunk szól.

Diszszemle a Vérmezőn.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, ápril. 27.

Ma a katonák napja volt. A legfelsőbb hadur tartotta meg szemléjét a budapesti negyedik hadtest fölött. A székesfőváros helyőrsége már hetek óta készült e nagy napra. A gyakorló tereken ugyszólván mást sem lehetett látni a diszszemletnél. A dandár és hadosztály parancsnokok egy év alatt összesen

elkövetni! Majd becsukta volna őket az én kapitányom! henczegett a pityke).

A tér elfogyott s mi egy mellék-utczába tértünk. Itt pillantottam meg messziről vágyainknak netovábbját, a régi keresett egyenruhát. Jött velünk szembe, hol az utca egyik oldalán, hol a másikon. Odasugtam Annuskának:

— Itt a katona!

Hanem egy percz múlva megbántam a bemutatást; a mint közelebb jött az egyenruhás alak, észrevettem, hogy ez nem jószántából méregeti az utczát két oldalról is, hanem mert be van rugva.

Most már bizonyos voltam benne, hogy vasárnap van.

Mikor közelébe értünk, a katona elkezdett monologizálni s megállt, azaz hogy egy helyben lépegetett hol előre, hol hátra.

— Ne te ne, milyen fényes, akár a csillag. Mind a két fülében van. Ki malacza vagy, te kis majom? Hehehe!

Annuska megszeppenve felelt:

— A papáé meg a mamáé . . . de maga, ugy-e, nem katona bácsi?

Az uniformis megpróbált kiegyenesedni.

— Még pediglen a császáré! . . . Ejnye de fényes . . . mind a két fülében . . . gyere csak a kapu alá, ide ni . . . hallottad? Ide gyere, ha mondom!

A részeg baka vigyorogva nézegetett hol engem, hol Annuska másik fülébe levő testvéremet. Kicsi gazdám ugy megijedt, hogy nem tudott sírni sem, én pedig a félelemtől majdnem sárgarézé váltam. Már ott járt a keze

körülöttem . . . olyan durva kéz volt, akár egy paskaagy.

Hirtelen egy éles hang riadt közbe:

— Tolvaj! Katona! Segítség!

A baka egyszerre visszanyerte józanságát; vadul körülnézett, aztán eleresztett engem s kirohant a kapun. Pedig a kitől megijedt, nem volt más, mint egy kis fiu: a mérnökék tíz éves fia, Zoltán. Ismertem, járt nálunk hány-szor; Annuska azonban még nem ismerte.

Zoltán odajött s első dolga volt a kaput becsukni, aztán a kis lányt vette szemügyre.

— Nini! Hisz ez Annuska! No várj, majd haza vezettek. Hej, volnék csak már most katonatiszt, de meguntanám azt a gézengúz oláh bakát.

Kézen fogta Annuskát olyan gyöngéden, a mint csak tőle telt s megindultunk. Utközben egy szót sem szóltak a gyermekek, csak a kapunknál kérdezte meg Annuska félve, kérő hangon:

— Hogy hívnak?

— Zoltán.

— Ugy-e te nem leszel katona?

A fiu rá nézett s azt mondta:

— Ha te akarod, nem leszek.

Ez megint a férfi gyöngesége. Előbb katona akar lenni, hogy egy kis lányt megvédjen, aztán egy kérő kérdésre lemond a szép álomról.

Annuska megszorította Zoltán kezét s beszaladt a házba.

Csak a mamát találtuk otthon: ágyban idegörcsökben feküdt. A papa keresésünkre indult, nem volt otthon.

Büszke vagyok Annuskára. Epp oly egykedvűen vette a nagy felfordulást, mint én: egyikünk se tudta fölfogni, mire az a nagy hűhó, mikor mi csak éppen katonát kerestünk? Az meg éppen idegessé tett, mikor a mama zokogva, sikoltva kapta ölébe Annuskát, elkezdte csókolni, becézni, szidni és megint csókolni. Mire ez a nagy érzélgősség, mikor semmi bajunk? Nem is felelt Annuska a sok kérdés közül csak egyre:

— Hát aztán ki hozott vissza?

— Zoltán.

— S ki az a Zoltán?

A kis leány büszkén felelt:

— Egy fiu, a ki nem lesz soha katona, mert megkértem, hogy ne legyen az!

Ugy látszik, kicsi gazdám teljesen fölfogta diadala jelentőségét, mert ez volt előtte a földolag az egész kalandban. Csak három éves volt; de látszott, hogy asszonyoknak született.

Sajnos, ettől a naptól kezdve elváltam Annuskától. Testvéremet elvesztve, nekem sem volt már helyem kis gazdám fülében. Kivettek, de a nap emlékéül a mama becsukott egy skatulyába. Sokáig alhattam ott. Néha megmozgattak, de napvilágra csak tegnap kerültem, mikor ez az öreg anyóka kivett, megnézett, egy könnyet ejtett rám s ide hozott.

Pedig ugy szerettem volna valamit hallani Annuskáról! Mi lett belőle? Hogy nevelték tovább a gyermekszoba, az iskola fogságában s vajjon becsukták-e őt is, szegényt, a házasság tisztas államfogházába?

sem voltak annyiszor a gyakorlótéren, mint az utóbbi két hét alatt.

Alig hét óra után megélnék az utcák. A katonák vig zeneszó hangjai mellett masíroznak a budai oldal felé. Amerre a katonaság elvonul, mindenütt megnyílnak az ablakok s mosolygó arcok üdvözlnek a feszesen masírozó bakákat és a délczag huszárokat.

Nyolcz óraker együtt van az egész helyőrség. Négy tömör hadsorban a várral szemben foglalnak állást.

Öt percczel kilenc óra előtt jelezte a salétrom-depónál felállított tűzér trombitás a király közeledtét, amelyet néhány pillanat múlva lelkes éljenzés követett az Atilla-utca felől. A nép üdvözölte királyát. Az udvartól más nem jött.

Lobkowitz herceg felemeli kardját, mire a jobb szárnyon álló zászlóaljokat tisztelgésre vezénylik s a zenekar rázendít a Gotterhalter-e.

Most tűnik fel a király főhadsegédének sötétzöld waffenrokkos alakja, utána mintegy husz lépésnyire lovagol a király.

A király magyar tábornagi egyenruhát visel. Caukaszürke atillát és zöld tollas csákót.

A hadtestparancsnok a király elé vágtat és háromszor tisztelegve jelenti a kivonult csapatok létszámát. A király csákójához emeli kezét, azután sarkantyujába kapja lovát s a csapatok arczele elé rugtat.

Lobkowitz herceg leeresztett karokkal követi a királyt, ezután jön a kíséret, amely több száz főből áll. Tábornokok osztrák és magyar uniformisban, vezérkari tisztek, gyalogos, huszár, dragonyos és tüzértisztek. A szárnysegédek, arkier, magyar és lovas testőrök festői csoportban.

A király az első zászlóalj arczele elé érkezve megfékezve lovát s szorosban az első sor elé lovagol. Az összes csapatok tisztelgnek, a zenekar a Gotterhaltét játsza. Lobkowitz herceg a király elé lovagol, aki most kíséretével a Vérmező keleti részén az Atilla-utca közelében áll.

A király elrendeli a diszmenetet.

Lobkowitz erre a csapatok elé lovagol, felemeli kardját, a Gotterhaltét abbahagyják s azután kiadja a parancsokat.

Adjutánsok lovagolnak jobbra-balra, száz s száz torokból hangzik egyszerre a vezényszó:

— Colonne links!

Óriási kavardás, a csapatok futó lépésben vonulnak a Vérmező északi része felé.

A király egészen a futólépésben elvonuló csapatokhoz lovagol s láthatóan meg van elégedve a nagy rend és fegyelemmel.

Elsőnek a gyalogság defilroz a legfelsőbb hadur előtt. A gyalogsági hadapródiskola elvonulása alkalmával kétszer is helyeslőleg int fejével. Később megdicsérte a 69-es és a 68-as bakákat is. Fejével helyeslőleg intett, majd pedig messze hallhatóan mondta:

— Jól van! Igen jól van!

A tüzekek után a huszárok defilrozottak. Délczegen lovagoltak el a király előtt. A közös huszárok világoskék mentéje fekete prémmel és a honvédhuszárok sötét mentéje fehér prémmel kellemesen tüntek fel egymás mellett.

A király ezután meghagyta főhadsegédének, hogy legnagyobb megelégedését parancsban is tudassa a hadtestparancsnokokkal a legénységnek való kihirdetése végett.

A király ezután csákójához emelte kezét, köszöntötte a parancsnokokat és a közönség lelkes éljenzése között tíz óraker visszament a városba.

UJDONSAGOK.

Májusi ájtatosságok.

Pár nap múlva beköszönt az év legkedvesebb, legszebb hónapja: a virágos május.

A rétek, a mezők a tavasz legszebb pompájában díszlenek, a levegő telve illattal.

A r. kath. egyház tisztelete jeléül az év ezen legszebb szakát a Boldogságos Szűz Mária tiszteletére szenteli. Kedden, április 30-án kezdődnek a májusi ájtatosságok s estenként a templomok megtelnek s áhitat, szeretet környezi a Megváltó anyjának virágözönnel elborított oltárát.

A várad-olaszi plebánia-templomban hetenként háromszor: vasárnap, szerdán és pénteken a legméltóságosabb Oltáriszentség kitétele mellett szent beszédek lesznek. A prédikációkat a következők tartják:

Április 30-án dr. Steinberger Ferencz apátkanonok, május 1-én Halász Gyula papneveldei lelkiigazgató, május 3-án Grócz Béla prépostkanonok, május 5-én dr. Steinberger Ferencz apátkanonok, május 8-án Grócz Béla prépostkanonok, május 10-én Halász Gyula papneveldei lelkiigazgató, május 12-én dr. Steinberger Ferencz apátkanonok, május 16-án Grócz Béla prépostkanonok, május 17-én dr. Lindenberger János theologiai tanár, május 19-én Csicsay Alajos papneveldei aligazgató, május 22-én Halász Gyula papneveldei lelkiigazgató, május 24., 26. és 29-én dr. Némethy Gyula theologiai tanár, május 31-én Dencs János tb. kanonok, esperes-plebános.

A Szent László-templomban hetenként kétszer: vasárnap és csütörtökön tartatnak szent beszédek, a következő sorrendben:

Április 30-án dr. Vucskics Gyula plebános, május 2-án Pálffy Béla főreáliskolai hittanár, május 5-én Grócz Béla kanonok, május 9-én Krisztik János káplán, május 12-én Grócz Béla kanonok, május 16-án Pálffy Béla főreálisk. hittanár, május 19-én dr. Steinberger Ferencz apátkanonok, május 23-án dr. Vucskics Gyula plebános, május 26-án dr. Steinberger Ferencz apátkanonok, május 30-án Krisztik János káplán, május 31-én dr. Vucskics Gyula plebános.

A várad-olaszi plebánia-templomban esti fél 7 óraker, a Szent László-templomban esti 7 óraker tartatnak a Mária-ájtatosságok.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Április 28. Az ipartestületi betegsegélyző pénztár igazgatóági ülése d. e. 10 óraker.

Április 28. A kath. legényegylet közgyűlése.

Április 28. A 48-as honvéd egylet elnökválasztó közgyűlése.

* **Udvari hírek.** A király a vérmezői csapatsemléről jövet, visszavonult lakosztályába és déli fél 1 óráig állami ügyek elintézésével foglalkozott. Déli fél 1 óraker kíséretével az Országos Képzőművészeti-Társulat Műcsarnokába hajtattott, a hol ünnepélyes fogadtatás várta. — Mária Valéria főhercegnő tegnap reggel kilenc óraker Vécseybárónő udvarhölgy kíséretében a rendes gyorsvonattal Bécsbe utazott.

* **Munkácsy özvegye Budapesten.** Munkácsy Mihály özvegye Budapestre érkezett, hogy férje néhai Munkácsy Mihály halála évfordulóját ott töltsse a megboldogult sirja közelében.

* **A Kath. Legényegylet ünnepe.** Ma, sz. József pártfogása napján az egész világ kath. legényegyleteinek, egyleti ünnepük van. E napon járulnak a szentségekhez is a tagok. A nagyváradi egylet róm. kath. vallásu tagjai is e napon fognak egybegyűlni, hogy vallási kötelezettségüknek eleget tegyenek. Reggel 1/27 óraker kezdődik a gyónás, melyhez zászló alatt vonulnak ki az ifjak, 8-kor sz. mise és sz. beszédet tart Pálffy Béla egyleti igazgató, mely után közös áldozás lesz, majd vissza térnek az egylet helyiségébe szeretet lakomára. A házi asszonyi tisztet ifj. Joó Károlyné, a házi kisasszonyok tisztjét Joó Karolin és Kauczill Mariska kisasszonyok vállalták magukra s így egészen családi körben fog lefolyni a társas reggeli.

* **A szegénysorsu egyetemi hallgatók érdekében.** Az egyetem irodalmi és retorikai szakosztálya ma délután az egyetem kupolatermében felolvasó gyűlést tartott, melyen Köpöcsy Dezső szóvá tette, hogy kétszázötven tandijelengedésért folyamodott szegénysorsu egyetemi hallgató közül kétszázharmincz visszautasították a kérvényét, mert nincs elég pénzalap a segítségükre. A szakosztály erre elhatározta, hogy a kétszázharmincz szegénysorsu hallgató érdekében gyűjtést indít. Lelkes szózatban arra kéri a közönséget, hogy adományaikkal tegyék lehetővé, hogy ez a nagyszámu ifju ne legyen kénytelen a megkezdett pályát hibáján kívül abbahagyni. Az adományokat az Egyetemi Kör központi irodájába lehet beküldeni. Az adakozók neve és adománya ellenőrzés czéljából a hírlapokban meg fog jelenni.

* **Pályázat a honvéd hadapródiskolákba.**

A honvédelmi miniszter felhívta Biharvármegyét, hogy a megye által létesített alapítványi helyek egyike megüresedik a folyó tanév végén s e helyre első sorban egyet, másodsorban egy vagy több pályázót mutasson be. Ezen felhíváshoz képest a vármegye meghirdeti a pályázatot a honvéd hadapród iskoláknál megüresedett alapítványi helyre.

* **Szemle a bérkocsisok felett.** A három hónapos bérkocsi szemle ma ért véget. A hatóság részéről Alexander Lajos és Dekker Frigyes állatorvosok és Réz Bertalan rendőrbiztosok voltak jelen. Vizsgálatra állott 88 egyfogatu és tizenöt kétfogatu kocsi. Az elmaradtak a rendőrségi épületben kerülnek szemle alá.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Papp Olga okleveles tanítónőt állami elemi iskolai tanítónővé kinevezte és szolgálatára az édesdi államilag segélyezett községi elemi népiskolához rendelte.

* **Nem mennek Muszkaországba.** Az édesbús magyar nóták kedvelői ez időszerint a legkitünőbb cigányprimásnak tartják Nagyváradon az öreg Hamzát kivéve, Bura Károlyt aki jól szervezett zenekarával nemcsak nekünk tünt fel, hanem megnyeri a szívhez szóló nótákkal az ide tévedt idegenek szívét is. A napokban szép megtiszteltetés érte a jeles bandát. Egy átutazó oroszoknak annyira megtetszett a játékok, hogy magas összegű biztositása mellett hívta ki a derék cigányokat Oroszországba, azonban a barna fiúk csak jobban szeretik az édes otthon s nem fogadták el a szép ajánlatot. A bandát különben szerződöttetni akarta a »Siófok« Balatoni részvénytársaság is, de a nyarat csak itthon Nagyváradon akarják átmozdítani.

* **Kísérlet a gyufa-adó.** Bécsből vettük a hírt, hogy ott komoly megfontolás tárgyát képezi a gyufa-adó behozatala, melynek jövedelméből különböző befektetések nyernének fedezetet. És a mi Ausztriában megadóztatik, az a megadóztatások terén minden jó példát követő Magyarországon nem fog már sokáig kélni. Az osztrák gyufa-adóból 3 millió korona jövedelemre számít a kincstár. Eddig a gyufa

volt a magyar ember legolcsóbb használati cikkje. Ime most már azt is fenyegeti a megadóztatás réme. Annyi bizonyos, ha bevezetik a gyufa-adót, kevesebb gyufa jár a gyermekek kezébe és kevesbedni fog a gyermekek által okozott tüzesetek száma. Ez az egy nemzetgazdasági hasznunk lenne a gyufa megadóztatásából.

* **A számonkérőszék működése.** A rendőrségnél tegnap folytatta vizsgálatait a számonkérőszék. Dél előtt az ipari és vásári, délután a cselédügyi, községi bírósági, szegényügyosztály és a főorvosi hivatalt vizsgálta felül. Mindenütt a legnagyobb rendet találták s a főispán megelégedését és elismerését nyilvánította a tapasztaltak fölött.

* **Felebbezések IX. gyógyszer-tár ügyében.** Nagyvárad város közgyűlése tudvalevőleg elhatározta, hogy a belügyminisztertől engedélyt kér egy új gyógyszer-tárnak a Bémer-téren leendő felállíthatására. Egyben elvetette *Hankovics* Ferencz pecze-szöllősi gyógyszerésznek azon kérelmét, hogy gyógyszer-tárát Csillagvárosra tehesse át. A közgyűlés ezen határozata ellen két felebbezés érkezett tegnap a városhoz, a belügyminiszterhez czimezve. Az egyik felebbezést Nyíry György, Molnár Lajos, Heringh Sándor, Szűts Samu és Sterntal Sándor írták alá. Azt mutatják ki, hogy a Bémer-téren nemcsak felesleges, sőt káros az új gyógyszer-tár, mert közel van három gyógyszer-tár és két drogúria. *Hankovics* Ferencz felebbezésében hivatkozik a város állandó választmányára amely egyenesen szükségesnek mondta ki, hogy Csillagvárosban egy gyógyszer-tár felállíttassék. Különben is a belügyminiszter a szöllősi gyógyszer-tárnak az u. n. Lapos-legelőre leendő elhelyezését engedélyezte s ettől csak 8 méter távolságra van Csillagváros.

* **Kemény-tűz.** Tegnap délután fél öt óra környékén volt a német-utcai *Berger* Ignác féle házban. *Perényi* Géza házmeister pinceszobájában tüzet rakott s a tűz így keletkezett. *Berger* Ignác, a szomszédban lakó *Weintraub* Mór üzletéből akart telefonozni a rendőrséghez, de *Weintraub* nem engedte s kénytelen volt a kispiacon térre szaladni s innét adott jelt a tűzoltóknak. Mire azonban a tűzoltóság és a rendőr készültség kivonult, a tűz már elaludt.

* A hétről.

Az előjelek. — No látszik, hogy közelednek a delegációk és a hadügyi budgetet megint föl fogják emelni.

— Miből gyanítod!

— Meg vannak a biztos előjelek.

Az udvar Budapestre jött, s budai várban bál lesz és Istrán főherceg Abbáziában magyar nótákat huzat.

Kereszt a járásbírószágon. Ügyvédjelölt: Micsoda? Bíró ur keresztbe fonja a karjait a mellén? Van erre törvény, vagy miniszteri rendelet? Nem tűröm a bíróságnál a keresztet! Én itt nem tárgyalok.

Fordított világ. — Megy a felesége a fürdőbe?

— Az idén nem megy, mert beteg.

Budán udvari bál lesz. A magyar delegátusok ott tanulnak úgy táncolni, ahogy a hadügyminiszter füttyöl. (*Kakas Márton*).

* **A szélmalom áldozata.** Borzalmas szerencsétlenség történt Füzes-Gyarmaton. Czaga Lajos az uradalmi szélmalom vitorláját igazgatta, miközben ráállott a szélmalomnak a földre érő vitorlájára. Azonban az óriási szélvihar a malom vitorláját megindította s a szerencsétlen embert örült sebességgel emelte fel a szédítő magasságba, hol Czaga eszméletét elvesztvén, eleresztette a vitorlát s leesett a földre. Súlyosan sebesülve szedték föl az emberek, de irtózatosa kinok között másnapra meghalt.

* **Elmegyógyintézet Hidegser-utczán.** Biharvármegyei közpórháza annyira szűk a jelentkező betegek befogadására, hogy már a folyosókat is igénybe kell venni a betegek elhelyezésére. Különösen zsúfolva van az elmebajosok osztálya. A vármegye már elhatározta, hogy külön épületeket emel a szegény élőlhalottak számára s e célra megvásárolta a Hidegser-utca külső részén, a hegyen lévő Krizsár-féle telket s itt építeti fel és rendezi be az elmebajosok osztályát. A kórházi választmány tegnap ülésezett e tárgyban s elhatározta, hogy dr. *Fráter* Imre igazgató-főorvos által benyújtott javaslatot és tervezetet sokszorosíttatja és kiosztja tanulmányozás végett a tagok között, azonkívül egy albizottságot küldtek ki s bevárják annak véleményét. Az építkezések 230,000 forintban, a felszereléssel együtt 270,000 forintban vannak az elmekórházra előirányozva. — Elhatározták továbbá, hogy addig is, míg az új elmebajosok kórháza kész lesz, a kórház területén barakokat állítanak föl a betegek részére. Még néhány apróbb ügyet intéztek el.

* **Két ujságíró halála.** A magyar ujságírásnak két halottja van. Az egyik elhunyt ujságíró *Albrecht Aldor* Ármin, a *Magyar Állam* munkatársa, aki özvegyet és öt árva hagyott hátra, holnap délután öt órakor temetik a Damjanics-utca 34. számú gyászházban. Midőn gyászjelentést adtak ki a Budapesti Ujságírók Egyesülete, az országos Pázmány egyesület és a Magyar Állam szerkesztőségé. A másik *Székely* Andor, az »Egyetértés« belső dolgozó társa, aki már régóta betegeskedett s tegnap éjjel huszonkét éves korában meghalt. A nagytehetségű fiatal embert sokan szerették, becsülték és sokan siratják elhunytát.

* **Egy részeg rémtette.** Tegnapelőtt éjjel történt, hogy *Veress* László törvényszéki kézbesítő részeg állapotban az égő lámpát feleségéhez vágta s az asszony egyszerre lángba borult. Oszegegye szállították s biharvármegyei közpórházba, hol tegnap reggel óriási kinok között kiszüvetett. Ma fogják eltemetni. A holttestet a »Kegyelet« temetkezési intézet tegnap szállította a lakására s óriási néptömeg részvételével kísérvé állították föl a ravatalt.

* **Szélhámos utitárs.** E czim alatt tegnap számunkban említettük, hogy *Fazekas* Károly szitás segédt ismeretlen utitársa meglopja. A rendőrség kiderítette, hogy a szélhámost *Korányi* Károlynak hívják. Tegnap reggela vasúti állomásról elvitte a *Fazekas* ládáját is, melyben *Fazekas* minden holmija benne volt. A tettes megugrott. A nyomozás folyik.

* **A hazafias román pap és egyháza.** A Vörösmarty-szoborra való gyűjtésnek az egyik legszebb vonása, hogy nemzetiség különbsége nélkül adakoznak a magyar honpolgárok. A haza minden nemzetisége kebeléből sűrűn kapunk adományt, melyet buzgó papok, tanítók gyűjtöttek hivaik körében. Egy-egy listánk olykor a minden ajku polgárok testvériségének valóságos hirdetője volt. Ilyen hazafias buzgó pap *Ér-Mindszent* görög katolikus lelkésze, *Papp* Gyula, a ki szegény román ajku hivaik közt a Vörösmarty-szoborra husz koronát gyűjtött. Nosza, rátámadtak a román tulzók a papra és a nagyszabeni Tribuna még az örült jelzöt sem találta tulságosnak cselekedetére. *Papp* Gyula lelkész e támadásokat szilárd lélekkel türi, de van szívének egy sebezhető pontja, melyhez eljut a támadó fegyvere. Tíz év óta gyűjt, hogy szegény eklézsiájának új templomot építsen; tíz év alatt a templomalapot négyszáz forintról négyezer forintra növelte. Biztos remény volt arra, hogy öszszegyül a kellő összeg és a hatezeröttszáz forintért felvállalt új templom építése már fo-

lyamatban van. Azonban a Vörösmarty-szoborra való gyűjtés és a tulzók támadása óta a román hitsorsosok abban hagyták a segítséget s a gyűjtőleveket türesen küldik vissza. Föhláborító és megszegyenítő, hogy egy községet és lelkészt meglehessen büntetni azért, mert adakozni merészkedtek annak a szobrára, a ki a Szózatot írta. . . Mily szép lenne, ha a nagyközség most a nemzetiségi tulzók utjába állana és védelmébe venné a hazafias román papot és községét. Hiszen csak harmadfélezer forintról van szó! A ki ebben a védelemben részt óhajt venni, küldje adományát *Papp* Gyula lelkész czimére, *Ér-Mindszentre*, melynek utolsó postája *Ér-Kávás*.

* Vizitáláskor.

Sor alá kerül az Alföldre szakadt üveges tót. A komissió alaposan megvizsgálta s úgy találta, hogy »Tauglich« tagbaszakadt legény.

Mielőtt azonban ezt kimondaná rá, kérdi az ezredorvos:

— Hé Janó? Nincs-e valami belső bajod?

A Janó megörül, hogy talán kiszabadul a katonaság alól és savanyu, sunyi ábrázattal hebegi:

— Bizom ván, kirem alásan!

— No!?

— Ihes vágyom nágyon!

* **Laufenauer tanár meghalt.** Ismét nagy gyász érte a magyar orvostudományt. Alig pár hete hogy eltemettük *Fodor* professzort és tegnap délelőtt hirtelen, váratlan meghalt *Laufenauer* Károly, az ideggyógyászat nagyhirű tanára. Az elhunyt tudós még csak ötvenhárom éves volt. Erős, egészséges szervezett ember volt, a ki nagy buzgalommal és fáradhatlanul dolgozott és az orvostudományban világhírré tett szert. Tegnap reggel félkilenc órakor hirtelen rosszul lett és bár a gyorsan odahívott orvosok minden lehetőt elkövettek, *Laufenauer* agóniába esett és déli féltizenkét órakor meghalt. Temetése valószínűleg hétfőn fog végbenni *Váczi-utca* 36. szám alatti lakásáról.

Életrajzi adatai ezek:

Laufenauer Károly, orvos, született Székesfehérvárról, 1848-ban. Gimnáziumi tanulmányait szülővárosában, az egyetemet Budapesten végezte. 1873-ban nyerte el az orvosi és sebészdoktori, valamint a szülésmesteri oklevelet és 1876-ig a budapesti magán elme és ideggyógyintézetben volt alkalmazva mint segédorvos, majd 1877-ik évet egyetemi utazási ösztöndíjjal külföldön töltötte és Bécsben *Maynert* klinikáján agyszövettannal, Berlinben *Westphal* klinikáján pedig ideggyógyászattal foglalkozott. 1878-ban a lipótmezei elme- és ideggyógyintézetben mint másodorvos nyert alkalmazást és ugyanazon évben egyetemi magántanár lett. 1882-ben az ujonnan rendszerezett elmekör- és gyógytani tanszékre nyilvános rendkívüli tanárrá nevezték ki. Nyilvános rendes tanárrá 1891-ben lépett elő és ugyanezen alkalommal tanítási jogosítványát az idegbajokra is kiterjesztették. Tagja volt több bel- és külföldi tudományos társaságnak: a magyar tudományos akadémia 1892-ben levelező tagjának választotta. Irodalmi munkássága az agyvelő ép- és kórszövet-tanára, a klinika elme- és ideggyógyászatra és az idegbetegségekre terjedt ki. Magyar, német és francia nyelven száznál több értekezést és tanulmányt írt.

* **Párisban letartóztatott magyar kém** Titokzatos és meglehetősen zürzavaros újabb kémkedés-ügyről, melybe egy magyar ember neve is bele van keverve, ad hirt párisi tudósítónk egy mai távirata. Azt mondja a távirat, hogy *Commentry*-ban, az odaváló acélgyárban több embert letartóztatott, mert az a gyanu van ellenük, hogy elárulták a gyár titkát Németországnak, nevezetesen a *Krupp*-gyárnak. A *commentry*-i gyárban készülnek ugyanis a francia tüzérség ágyúinak öntött acél csövei. A legújabb kémkedési affért nagy titokzatoság burkolja s nem derít rá világosságot az

a távirat sem, a mely jelenti, hogy a commentry-i kémek letartóztatásával függ össze a Chatam-fogadó egy magyar pinczérének az elfogatása is, a ki három év óta van ott alkalmazásban és gazdája mindig meg volt vele elégedve. A magyar pinczért *Joanovics* Istvánnak hívják és körülbelül 25 éves. A vizsgálat kiderítette, hogy a kémkedéssel gyanúsított pinczér csakugyan volt Commentryban, de állítólag csak azért ment oda, hogy a francia nyelvet tökéletesen elsajátítsa. *Joanovics* István azzal védekezik, hogy egy ismerőse tanácsára ment Commentryba s ott egy francia nyelvmestertől néhány hétig tanult francziául. Visszatérvén Párisba, ismét a Chatam-fogadóban kapott alkalmazást. Tegnap egy detektív házmotózást tartott a hotelben, a hol a gyanúsított magyar pinczér egy szobában lakott egy társával. Állítólag nagyon terhelő bizonyítékokat találtak *Joanovics* István ellen. A detektív erre nyomban letartóztatta a pinczért, a kinek számára gazdája hasztalan keres védőt. Commentryban letartóztatták *Gegourt* munkavezetőt, *Desiarnaien* és *Gillemont* munkásokat, *Marandon* vámbívaltnokot. Az ötödikét, *Boulant* munkást felügyelet mellett ideiglenesen szabadlábra helyezték, mert felesége súlyosan megbetegedett. A francia fővárosban az eset kínos izgatottságot keltett.

* **Anyakönyvi kinevezések.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök *Bihar* vármegyében a kocsbui anyakönyvi kerületbe *Lajos* Lajos jegyzőt anyakönyvvezetővé, továbbá a terjeibe *Leelőssy* (Leel-Össy) János segédjegyzőt, a köröstarjána *Csohány* Gábor jegyzőrnököt, a bihar-tordaiba pedig *Böhm* Gusztáv gyógyszerészt anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki és valamennyit a házassági anyakönyv vezetésével és a házasság-kötésnél való közreműködéssel is megbízta.

* **Gyermekáldás — Istenáldás.** Ezt tartja egy régi közmondás. Már pedig a közmondások az élettapasztalat példáiból keletkeznek. És csakugyan bebizonyítja a mindennapi élet, hogy ahol sok a gyerek, ott közel van Isten áldása is. Egy családapával, kinek kilenc leánya van, történt meg az az eset, hogy — bár nagyon szegényesen élt — mégis összekuporgatott egy osztálysorsjegy vásárlásához szükséges pénzt. Játszott egy-két osztályon keresztül s mit sem nyert, míg végül beütött a — főnyeremény. Még pedig egy nagy főnyeremény. A családapa, midőn a nagy összeget felvette, örömeiben mind a kilenc leányát díszbe öltöztette és képzelhető minő feltűnést keltett, midőn kilenc szép leány eljött a Török A. és Társa bankházába hálájukat leróni a nagy nyereményért, mely boldoggá tette az egész családot. Több ily megható jelenet játszódik le a Török-bankház üzleteiben (Budapest V., Váci-körút 4/a., Muzeum-körút 11., Erzsébet-körút 54.), ami természetesen is, mert a Török A. és Társa vevői ritka szerencsével játszanak és a cég országsszerte ismert pontos, diszkrét és előzékeny kiszolgálásáról. Azért vásárolja bizalommal e cégnél sorsjegyeit.

* **Nagybecserekek nem tánczol.** Egy örökké élő élező irónk nevezte el az ötkoronást nagybecserekeknek, minthogy nagy, becses és kerek. Eről a pénzdarábról szól az alábbi történet. Együtt ültek az asztalnál négyen, valamennyien lelkes hívei a spiritizmusnak. Előttük feküdt a papírlap az abc-nek közbeirt betűivel. Minden előkészület megtette már arra, hogy Goethe szellemét földidézzék. Csak a forint nem volt még az asztalon, pedig a forintnak nagy szerepe lett volna, minthogy az ő kötelessége betűről-betűre tánczolni, még pedig abban az irányban, mint Goethe szelleme mozgatta.

— Kinél van egy ezüstforintos? — kérdezte a bizottság egyik tagja.

Ezüstforintos azonban egyiknél sem akadt. Az egyiknek véletlenül volt egy ötkoronása. Végre is Goethe szellemének mindegy, akár forintost, akár

ötkoronást tánczoltat, hiszen az egyik éppogy nem ismeri a becses nemiettel, mint a másik.

Felállítják az ötkoronást, ráteszik az ujjukat és a rejtelmes misztikus esőndben, visszafojtott lélekzettel tárgyálnak. Az ezüstpénz nem indol meg. Megfeszítik minden szellemi erejüket. Hiába, az ezüstpénz rájuk sem hederít. Végre megszólal az egyik: Tudom már, mi a hiba. Goethe a hiba. Goethe kiváló esztetikai érzésű ember volt és amint ezt a mihaszna nagy ezüstkoronást meglátta, megundorodott és elfutott tőle.

* **A zsemle.**

— Tiszteli az édesanyám a pékmester urat, — mondja az inas — s kérdezteti, miért oly kicsinyek a zsemlek?

— Mondd meg, édes fiam, válaszol a pék, — szépen tisztelem az anyádat, azért olyan kicsinyek, mert még csak egy naposak.

* **Barnum cirksza.** Azon hírrel szemben, hogy a *Barnum* és *Bailey*-féle nagy látványosság csak egy töredéke látogat el hozzánk, nevezett vállalat intézőségétől a következő helyreigazítást vettük: mindeme híresztelés minden alapot nélkülöz s annak eredete csakis tudatlanságra vagy rosszakaratra vezethető vissza. A társulat saját kocsijaival, egész terjedelmében, ép úgy mint Hamburg, Berlin, Lipse, Drezda, Köln, München, Pécs, Budapest és a continens nagyobb városaiba, érkezik ide. Itt ugyanazon nagy sátor, ugyanazon gyönyörű példányokban gazdag állatsereglet és elefántcsorda, rendkívül értékes loanyag lesz látható: a változatos gazdag műsorban és a régi classicus versenyekben egy és ugyanazon művészi személyzet fog részt venni. Ezen hatalmas látványosság még sohasem osztatott fel és nem is fog sohasem felosztani, mindenütt, a hova csak kerül, teljes nagy ágában mutatkozik be. A kisebb városokban rövidebb, a nagyobbakban pedig hosszabb ideig tartózkodik. A tartózkodási idő a városok lakóinak nagysága szerint egy nap és 2 vagy hét között váltakozik; minden esetben azonban az egész társulat jön el és tekintet nélkül arra, vajjon egy napig avagy 2 vagy több hétig időzik az esetleges városban, a műsor teljességében adatik elő. Ez a valódi tényállás, a melynek igaz voltáról mindenki könnyen meggyőződhetik, ha a vasutnál megtudakolja, hogy az eddig meglátogatott helységekből hány vasuti kocsival érkezett meg a látványosság, továbbá bizonyítja azon körülmény is, hogy az államvasutakkal megkötött egyezmény értelmében a társulat 4 különvonattal utazik.

Barnum és *Bailey* itt, Nagyváradon május 10-én a marhavásártéren tartja meg előadásait; e célból saját e célra épített 67 darabból álló 4 különvonattal ugyanaznap reggel érkezik ide. Innen Debreczenbe megy, hogy ott előadásait 11. és 12-én megkezdhesse.

* **Rendőri hírek. Elveszett karkötő.** 25 vagy 26-án valamelyik egy fogatuban, vagy talán az utcán elveszett egy arany karkötő. Lánca-alaku Minden második szem gyönggyökkel és korallokkal, illetve szinarany lapoczkákból állott. Megtaláló illő jutalmat kap, ha a rendőrséghez (7. szoba) viszi. — **Egy rattler kerestetik.** Egy 6 hónapos, fekete, csonka füllű és farku rattler kutya elveszett. Megtaláló kéri, vigye a kutyát *Ujvárosi* Gábor mozdonyvezetőhöz (Epreskert 4. szám.) Illő jutalmat kap.

* **Alkalmazást nyer irodai teendőkből.** jártas keresztény leány szerény feltételek mellett. Bővebbet a kiadóhivatalban.

EGYESÜLETEK.

Igazgatósági ülés. A nagyváradai ipartestületi betegsegélyző pénztár igazgatósága f. hó 28-án vasárnap d. e. 10 órakor rendes havi ülést tart, melynek tárgyai a következők:

1. Elnökségi jelentés.
2. Pénztári jelentés.
2. A Hazai Ipartestületek Központi bizottságának meghívása.
4. Vegyes bizottság alakítása.
5. Fegyelmi bizottság alakítása.
6. *Bernáth Márton* kérelme gyógyköltésének visszatérítése iránt.

7. Dr. Révész Vilmos orvos díjjegyzéke.
8. *Weber József* táppénz kiutalás iránti kérelme.

IRODALOM.

„**Káprázatok**“ című kötetemre az előfizetési pénzeket és gyűjtőleveket kérem legkésőbb május hó ötödikéig eddigi czimemre (Szt. János-utca 448.) beküldeni. *Márton* Gaby.

Igazságszolgáltatás.

A május havi esküdtek.

A nagyvárad kir. törvényszéken tegnap délután sorsolták ki a május havi esküdteket, *Nagy* Ferencz kir. törvényszéki elnök vezetésével.

Május hóban rendes esküdtek lesznek:

Szabó Péter vendéglős B.-Ujfalu, Keller József nyug. őrnagy Nagyvárad, Tóth Márton ügyvéd Nagyvárad, Gramma Dóme segédtanfelügyelő Nagyvárad, Szőke Mihály földész Nagyszalonta, Dr. Kovács Lajos ügyvéd B.-Ujfalu, Homolya István reáltanár Nagyvárad, Szárhory Endre kórházi gondnok Nagyvárad, Szilágyi Jenő földbirtokos B.-Ujfalu, Nozák Rudolf kéményseprő Nagyvárad, Pókay Dezső állattenyésztési felügyelő Nagyvárad, Munkácsi Lajos fényképész Belényes, Madarassy Béla irodafőnök Nagyvárad, N. Justh Károly főkönyvelő Nagyvárad, Darabant György szabó Nagyvárad, Móni Gyula közjegyző Székelyhid, Reke Vilmos bankhivatalnok M.-Keresztes, Kádár János kereskedő Nagyvárad, Tárnoky László cserepező Nagyvárad, Kovács Kálmán műasztalos Nagyvárad, Vidovich Bonaventura nyug. igazgató Nagyvárad, Bardos Ferencz püsp. tiszt. Nagyvárad, Czegléd Sándor vendéglős Nagyvárad, ifj. Hillinger Lipót szénkereskedő Nagyvárad, Deák Imre magánzó Nagyvárad, dr. Várady Miklós ügyvéd Székelyhid, Tőkés Vincze gazdálkodó Margitta, Wertheimstein Alfréd földbirtokos Nagyvárad, Kiss Lajos tanító B.-Diószeg, dr. Blanz Manó ügyvéd B.-Ujfalu.

Helyettes esküdtek a következők: Veres Kornél bizt. titkár Nagyvárad, Ujfalussy Dezső nyug. postafelügyelő Nagyvárad, Mihály Emil váltóüzlettulajdonos Nagyvárad, Lisztes János magánzó Nagyvárad, Lukács István ékszerész Nagyvárad, Váczy Benjámín fodrász Nagyvárad, Csegő János hentes Nagyvárad, Sinka László gubás Nagyvárad, Schwarcz Kálmán gazdálkodó Nagyvárad, Mezei János kereskedő Nagyvárad.

Gyilkos kutatások.

(Ítélet.)

Kotyecz Lőrincz és *Kracsun* Mojszi bűnyében az esküdtbiróság tegnap befejezte a tárgyalást. Az esküdtek mindkét vádlottat bűnösnek mondták ki nem erős felindulásban eikövetett halált okozó súlyos testi sértés büntetésében s ezen verdikt alapján a kir. törvényszék *Kotyecz* Lőrinczet hat évi, *Kracsun* Mojszit pedig két évi és hat havi fegyházra ítélte. Első rendű vádlottat azért sújtotta nagyobb büntetéssel a bíróság, mivel már egy ízben ugyancsak halált okozó súlyos testi sértés büntette miatt öt évi fegyházra volt ítélve, továbbá, mert ő volt a bűntény kezdeményezője. Mivel vádlottak megayugodtak az ítéletben, az jogerős.

A braganzi herceg váltója. Nagy feltűnést keltett annak idején az a váltóhamisítás miatt emelt büntető panasz, a melylyel *Ferencz József* braganzai herceg, a fiatal huszárhadnagy fordult a budapesti törvényszékhez. A herceg az ismert uzorázst, Varga Antalt és Lukács (Lefkovic) Mátyás pénzágenst jelentette föl. Kettőjükkel pénzügyi operációkba bocsátkozott s a jó alkalmat felhasználva, a jeles

financzerek nagyvásárt akartak csapni. Azon kezdették, hogy a herczegnek egy eredetileg 4000 koronáról szólott német szövegű váltójából 40.000 koronát fabrikáltak, ami nem is valami nehezen ment, mert csak a Vier szóhoz a zieg-szólagot kellett odahamisítani. A vádlottakat, noha tagadtak, a törvényszék bünsőnek nyilvánította és Vargát 3 évi, Lukácsot 2 és fél évi fegyházzal sújtotta. Mind a ketten főlebbtek s az ügyet tegnap tárgyalta a királyi tábla Bakos bíró elnöklése és dr. Devich bíró előadása mellett. A vádlottakat dr. Weisz Sándor és dr. Weisz Ödön ügyvédek védtek. Ítéletet csak késő délután hoz a másodbiróság. Tudvalevőleg időközben az is kiderült, hogy Varga egész rakás váltót hamisított a braganzai herczeg nevére, a melyek tekintetében külön bűnvizsgálat folyik.

Budapest, április 27. (Saj. tud. táv.)
A törvényszék az idő előrehaladottsága, valamint újabb adatok beszerzése miatt a tárgyalás folytatását szerdára halasztotta.

TANÜGY.

A községi tanítók segély-egyletének közgyűlése.

A községi tanítók segélyegyletének tegnap d. u. 5 órakor Réz Mihály elnöklése alatt volt a közgyűlés. A közgyűlés szenvedélyes és heves lefolyású volt. A vita részletezésétől azonban épen a tanítók érdekében tartózkodunk, mert hisszük, hogy annak a veszedelmes haragnak, a mely a tantestület kebelében dühöng, tegnap volt az utolsó felvonása!

A gyűlés lefolyása következő:

Az elnöki jelentés után tudomásul vették a szám- és felülvizsgáló bizottságok, valamint a titkár évi jelentését. E jelentések szerint az egylet bevétele 1900-ban 10529 korona és 22 fill., a kiadása 234 kor. 92 fill. és így a helyesbített tiszta vagyon 9866 korona és 70 fillér.

Kiutalták az elnök és pénztáros részére a tiszteletdíjat 100—100 koronát.

Réz Mihály a reá eső részt a nagyváradai Zeneiskolánál tett alapítványának gyarapítására ajánlotta fel.

A kölcsöntőke összegét jövőre is 200 koronában, a temetkezési járulékot 250 koronában állapították meg.

A tisztikart a következőkben alakították meg:

Elnök: Réz Mihály.

Titkár: Bodnár János.

Pénztáros: Özv. Rechtené B. Zsófia.

Igazgató tanács: Markovics Pál, Mikusay József, Szücs Izsó, Báthy Zoltán, Kalmárné T. Róza és Nánai András.

Felülvizsgálók: Virányi Győző és Balogh Károly.

A gyűlés fél 8-kor ért véget.

Tanítók gazdasági kiképzése.

Mindjobban rátér a tanügyi kormány arra, hogy a tanítóknak, különösen a községekben nem csak a legszükségesebb elméleti tudásra kell rávezetni a gyermekeket, hanem körülményeikhez képest az életviszonyoknak megfelelő gyakorlati, a gazdálkodást érintő dolgokra is oktassa.

E cél elérhetése végett az iskolai szünetekben a tanítók részére az egyes földmives iskoláknál tanfolyamokat rendeznek, négy heti tartással.

Sipos Orbán kir. tanfelügyelő e tanfolyamra vonatkozólag a következő felhívást bocsátotta ki:

Tankerületem valamennyi tanítójának.

A földmivelésügyi m. kir. Miniszter ur a gazdasági ismétlő iskolák vezetésére hivatott néptanítók gazdasági kiképzése céljából folyó évi július hó 15-től augusztus hó 10-ig 1. az adai, — 2. az algyógyi. — 3. a csakovári, —

4. a csabai, — 5. a hódmezővásárhelyi, — 6. a jászberényi, — 7. a karczagi, — 8. a komáromi, — 9. a kecskeméti, — 10. a lugosi, — 11. a nagy-szentmiklósi, — 12. a rimaszombati, — 13. a szabadkai, — 14. a szentimrei m. kir. földmives iskoláknál 20—20, összesen 280 néptanító részére négyhetes gazdasági tanfolyamot rendez.

E négyhetes gazdasági tanfolyam tartamára minden felvett néptanító (100) száz korona segélyben részesül, melyből az utiköltség, ellátás, szóval minden költség fedezendő.

A szóban levő tanfolyamokra nyilvános elemi népiskolákban tényleg alkalmazásban levő okleveles és mezőgazdasági tanfolyamon még részt nem vett néptanítók vétetnek fel és pedig első sorban lehetőleg azon községekből, melyekben a gazdasági ismétlő iskola már megnyitott s a vezetéssel megbízott tanítók a tanítási jogosítványt azon kikötéssel nyerték el, hogy a gazdasági tanfolyamok valamelyikén jelentkeznek, továbbá azon községekből, hol a gazdasági ismétlő iskola felállítására közeljövőben remélhető.

Mindezeknél fogva felhívom a tanfolyamok valamelyikén részt venni óhajtó tanítókat, hogy a felvétel iránti kérvényeiket legkésőbb f. évi május hó 10-ig hozzám annál is inkább kellően felszerelve benyújtsák, mivel az elkésve beérkezett kérvényeket nem fogom figyelembe venni. A tanító kora és az iskola jellege a kérvényben szintén megjelölendő.

Nagyvárad, 1901. április 28-án.

Sipos Orbán,
kir. tanfelügyelő.

Magánvizsgálatok a főgymáziumban. Azon I—VII. osztályos tanulók, kik a folyó iskolai év június havában a nagyváradai premontrei főgymáziumban **magánvizsgálatot** szándékoznak tenni, keresztleveleket és az előző tanévben végzett tanulmányaikról szóló bizonyítványukat 1901. évi május hó 10-ig az intézeti igazgatóhoz küldjék be. Nagyvárad, 1901. április hó 28-án. **Az igazgatóság.**

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Vasárnap:) d. u. Feneleányok.
) este Ocskay brigadéros.

Hétfő: Ocskay brigadéros.

Kedd: Tékozló apa.

Szerda: Kis szökevény (Miss Halton vendégfölképzése.)

Csütörtök: Kis szökevény, (Miss Halton vendégfölképzése.)

Péntek: Gésák, (Miss Halton vendégfölképzése.)

Sombat: Szép Heléna.

Vasárnap: Toloncz.

Miss Halton Nagyváradon. Miss Mary Halton, ki most a Népszínházban aratja diadalait, e hét folyamán háromszor vendégszerpelel színpadunkon. A híres angol subrett szerdán és csütörtökön Nagyváradon még ösmeretlen alakítását mutatja be a **Kis szökevény** Vinnifred szerepében, pénteken pedig a **Gésák** Mimozáját játssza. A művész az szerdán reggel érkezik Nagyváradra és részt vesz a Kis szökevény valamint a Gésák próbáin.

Tékozló apa. Ifj. Dumas nemrég bemutatott színműve a Tékozló apa kedden ismét színpadra kerül. A darab szerepei az első kiosztásban maradnak.

Balázs Olga távozása. Öszinte sajnálattal vettük tudomásul, hogy a Szigligeti-színház egyik legtehetségesebb fiatal tagja, Balázs Olga kényszerítve érezte magát a színház kötelékéből kilépni. Mindaddig reménykedtünk, hogy az igazgatóság tapintatos fellépéssel érteni fog hozzá, hogyan oszlassa el a felmerült differenciákat, sajnos azonban, ebből semmi sem lett. A művész, a kinek ugyan nem adtak

alkalmat nagyobb alakításban is fellépni, kisebb szerepeiben teljesen megnyerte a közönség meglepedését, úgy hogy kíváncsian s örömmel néztünk nagyobb fellépései elé most, mikor Paulayné távozása után ő lett az egyedüli drámai hősnő. Sajnos, ebből nem lett semmi. Balázs Olga kénytelen volt a fejtelten társulatot itt hagyni s szerződését felbontván, tegnap haza is utazott Budapestre, magával vivén a nagyváradai közönség osztatlan rokonszenvét és elismerését. Most már csak arra vagyunk kíváncsiak, ki lesz a társulat drámai hősnője?

Ez különben fölsőleges kérdés. A milyen színvonalon állanak a drámai előadások, azon nem sokat sülyeszt már, ha a hősnői szerepeket a legutolsó kóristára bizzák is.

Ocskay brigadéros a jövő hét műsorában is helyet foglal. Herczegh nagyszerű darabját hétfőn adják újból a már ismert szereposztásban.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 189.

Idénybér. 185 sz.

Nagyváradon, vasárnap, 1901. ápril. 28-án

délután 3 órakor, fél helyárrakkal

FENELEÁNYOK.

Fővárosi életkép.

este 7 órakor, rendes helyárrakkal

Ocskay brigadéros.

Történelmi színjáték.

SZEMELYEK:

Ocskay László brigadéros	—	Somogyi Károly
Tisza Ilona	—	E. Kovács Mariska
Tisza Jutka	—	Szohner Olga
Piber, vikárius	—	Bognár János
Ozoróczy, udvarmester	—	Peterdy Sándor
Jávorka Ádám	—	Pataky Béla
Dili, cigányleány	—	P. Szép Olga
A palóc	—	Béreczi Gyula
Udvari kamarás	—	Nyáray Antal
Szörényi, százados kapitány	—	Szarvasi Sándor
Tarics, főhadnagy	—	Pintér Imre
Ocskay Sándor vezrednagy	—	Erdélyi Miklós
Czegledi vezrednagy	—	Perényi József
Hamza káplár	—	Füredi József
Krupics	—	Rákossy Gáspár
Königsberg gróf vértesskapitány	—	Deésy Alfréd

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Körzék 1 frt 20 kr. Tálmlászek 1 frt. Erkölyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszek 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 óráig 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap hétfőn, április 29-én

OCSKAY BRIGADÉROS.

IPARÜGY.

Mulasztási illetekek szedése.

Az ipartestületi hitelszövetkezet mint az Országos Központi hitelszövetkezet tagja immár második éve teljesíti azon üdvös feladatát, melyet az országgyűlés által megalkotott törvény az iparosok közjóllénelem előmozdítása céljából létesített. Mi a nagyváradai ipartestület tagjainak előnyére még 1899. évi harmadik negyedében megalkottuk az intézményt és működésünket tényleg 1900. évi január 15-én meg is kezdtük.

Ezen idő óta az iparosok vállalatainak előmozdítása, „fekvőségi vagyon”, gép, mű-

szer és nyers anyag, beszerzés céljára közel 400,000 koronát *kat és fél kamatra* az iparos polgárok közt megforgattunk, ezzel elértük azt, miszerint hitelt nyújtottunk oly iparosoknak, kik ezelőtt szegénységük miatt pénzügyi tevénytől hitelt nem élveztek. Intézetünk fennállása folyamata alatt azonban váltóik és kötvényeik általunk az Osztrák magyar bankban és a Központi Hitelszövetkezet után az ország legelső intézeteiben lettek leszámítolva.

A fent elmondott tények szövetkezetünk tagjait minden tekintetben ki is elégitették. Sőt ez év folyamán az újonnan belépett tagok száma, ha nem is a kívánt eredménnyel, de elegendő számmal szaporodott is. Azonban igazgatóságunk tulságig vitt engedékenysége azt eredményezte, hogy újonnan belépett üzletrészes iparosaink, akik már hitelt is igényeltek az 50 koronás üzletrészes törlesztésükkel hátrányban maradtak!

De mert a szövetkezeti intézmény fennállását első és főfeltétel a pontos kötelezettségek betartására irányítja, ennélfogva intézményünk igazgatóválasztmánya nevében értesítem részleggyel hátrányos iparos társainkat, miszerint a jövőben szabályaink 8. ik szakasza értelmében minden esedékes korona után hetenként 4 fillér mulasztási illetéket fogunk felszámolni és a rendelkezésünkre álló eszközökkel bevételzni, mely összeg tartalékalapul gyarapításunkra fog elkönyveltetni.

Az iparos polgárok érdekében kívánatosnak tartom azt, hogy ezen illetékek minél kisebb arányban folyjanak be, ami azáltal érhető el, ha részleggyeseink a kötelezett pontosságot a jövőben betartani szivesek lesznek. Kelt Nagyváradon, 1901. évi április hó 27-én.

Tisztelettel

Bertsey György,
ügyvezető-igazgató.

REGÉNY-CSARNOK.

Sibilla.

Irtá: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

82.

Ezelőtt néhány nappal vette a képkiallításán, nem mert műremek volt, hanem nagyon hasonlított Joachimhoz. Képzeltünk-e nagyobb következtelenséget — került minden gondolatot, mely reá emlékeztette s képét műhelyébe helyezte? Talán mert felfedezte, hogy a menekülés lehetetlen s hogy a reá emlékezés minden fájdalommal, kínjával együtt edesebb, értekesebb, mint jelen életének egész tartalma.

Előtte feküdt a kézirat. Várkozásteljesen fogott az olvasáshoz, hogy valami új, nagy feladatot talál. Titokban remélte, hogy önálló alkotásra fogja lelkesíteni, hisz élt belsejében a vágy.

Ez alkalommal úgy járt mint Unica; minden másképp lett, mint hogyan gondolta.

Midőn Cynár előbbi drámáját a színpadon előadta s felfogta eleinte homályosan, később mint tisztábban felismerte, hogy ő maga a mi lelke; oly nagy vonzó erői gyakorolt rá, melynek hatása eddig tartott, egészen más volt a benyomás, midőn második alkotásának olvasásával minden sorból a költő és saját képe tűnt elő. Az új, sohasem létezett helyett az előbbi téma variációját találta meg. A szívkepek gondosabbak, az alak befejezettebb de sem új, sem eredeti nem volt az. A dráma jellemi mint festett bábok tűntek fel előtte, a neki szánt szerep meg éppen visszatetsző volt. Ezen hangulatban hívta tanácsadójánul hegedűjét mely ásitással, sóhajjal felelt.

Lég a kép előtt állt. Ajka nem mondta, de lelke hangosan kiáltá:

— Maradj távol Cynár! Maradj távol!

— Te és én végeztünk egymással. Mi vagy te, sajnálatra méltó tollhős, ezzel szemben, ki villogó fegyverrel, homlokán isteni erő pecsétjével — a tett embere. Távozzatok mind, mind, kik körülöttem tolongtok, egyedül akarok maradni az egyetlen képpel.

Szegény Cynár!

Legesekélyebb sejtelem nélkül éppen ezen órában tartott hazafelé boldogan, hogy megnyerte az áldást, melyet eleinte vonakodott anyja megadni a gyűlölt frigyhez. Legyen ma rég kimutatott vonzódása szavakban kifejezve, hiszen joga volt minden aggodalom nélkül a választ várnia. Szíve repesett az örömtől, lépése ruganyos volt mint egy tizenhét éves ifjúé. Bejelentés nélkül rohant el Hanna mellé. Kinyitotta a hegedű szoba ajtaját és Sibilla előtt állt.

— Önt itt Cynár. Ily hamar!

— Hamar. Oh Sibilla mily lassan ment! Nem tudtam tovább egy pillanatig sem várni. S most ki kell hogy mondjam. Hisz régen tudod, Sibilla szeretlek! Te megengeded. Akarsz enyém lenni?

Sibilla az ijedtségtől szólanul állt.

— De Sibilla mi bajod van? Ugy nézesz rám, mintha nem ismernél.

— Ah! Cynár — beszéljünk.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A Pikler-ügy.

Budapest, április 27. (Saj. tud. táv.) Egyik esti lap azt írta Piklerről, hogy anarkista elveket vall és hirdet. Pikler egy másik esti lapban erre vonatkozólag nyilatkozatot tett közzé, melyben kijelenti, hogy ő a neki tulajdonított dolgokat nem mondta. Álláspontját különben fentartja.

Budapest, április 27. (Saj. tud. táv.) Egy másik lap értesülése szerint a dékán privát uton kérdezte meg Piklert, hogy igazak-e a vádak, mire csak ennyit felelt:

— Hazugság!

A képviselőházban Wlassics és Zichy között is szóba jött a kérdés, de egyikőjük sem hiszi, hogy Pikler azokat mondta.

Budapest, április 27. (Saj. tud. táv.) Pikler a katedrán kijelentette, hogy álláspontját továbbra is fentartja s attól semmi szid alatt nem tér el.

A lengyelek ellen.

Berlin, április 27. A porosz kormány a legnagyobb eréllyel folytatja a germanizáló actiót Posenben. Újabbán a lengyel gimnásiumi tanulókat üldözik, sőt a hatósági közegek a gimnásiumi ifjak szüleinél is házkutatásokat tartanak és az összes lengyel könyveket elkobozzák. A lengyel gimnásiumi egyesületeket és önképző köröket egyszerűen felszólítják és helyiségeiket lezárják. A gimnásiumi igazgatók, a kik mind németek, hathatós segédkezet nyújtanak a hatóságoknak a tanulók üldözésében. Ezzel szemben azonban a lengyelek sem maradnak tétlenek. A lengyel ujonczok a katonaságnál a csehok példáját kezdik utánozni és a fölhívásnál lengyelül jelentkeznek. Természetesen szigorú büntetésben részesülnek. A lengyel hazafias egyesület a postaigazgatásnak a lengyel nyelvvel szemben való ellenséges magatartása következtében fölhívást tesz közzé, melyben felszólítja a lengyeleket, hogy a postát — ha csak lehet — ne vegyék igénybe. (M. T. I.)

Tolsztoj gróf kitiltása.

Prága, április 27. (Saj. tud. táv.) A »Bohémia« című ujság azt a hirt közli, hogy az orosz czár Tolsztojt kitiltotta az oroszterületről.

Az Adria-javaslatot visszavonják.

Budapest, április 27. (Saj. tud. táv.) Akormánypárton azt beszélük, hogy miután az ellenzék oly heves támadást intézett az Adria-javaslat ellen, a kormány a javaslatot visszavonja.

Kinai bonyodalom.

London, április 27. A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből: Az angolok Kaipingnál, Taiku és Sanhaikvan között, 16 ágyut és 67 szeker lövészt vettek el a kinaiktól. A kinaiak a parancsnokló indiai bennszülött üsztnek kétszeker ezüstöt kínáltak arra az esetre, ha nem veszi el ágyukat és előljáróinak nem szól rólok. Mult éjjel plakátokat függesztettek ki, a melyeken a hazafias kinaikat felszólítják, hogy május 15-én lázadjanak fel és kergessék el az idegeneket.

A búrok harczi.

London, április 27. Kitchener lord jelenti Pretóriából tegnapi kelettel: Az egyes angol csapatrészek ujjában a búrok következő veszteségeiről adnak hirt: El-esett 12, megsebesült 20, fogságba esett 471, megadta magát 52 búr. Tegnep 20 ausztráliai busmán Commissio-Driftől északkeletre elfogta Schröger búr parancsnokot 41 búrral és ugyanekkor egy Maxim-ágyut, lovakat, öszvéreket, szekereket és lövészt zsákmányolt. A busmánok hajnal előtt bekerítették a búrokat és közvetlen közelből tüzeltek rájuk. A búrok rögtön megadták magukat. Egy másik táviratban jelenti Kitchener lord: A ma reggel feladott táviratomban felsorolt veszteségeken kívül — mint Kitchener tábornok Paardeplaatsból jelenti — a búrok részéről elesett még négy ember és fogságba esett még 180 ember, azonkívül 300 darab szarvasmarhát, 6000 juhót és sok szekeret zsákmányoltunk. (M. T. I.)

Fellázadt törzs.

Algir, apr. 27. A hatóságokat táviratilag értesítették, hogy a Milliana mellett lakó Ben-Ibn-Aszer-törzs fellázadt. A törzsnek egy része kifosztotta Mareueritte falut, elfogta a falu bennszülött előljáróit, lefegyverezte a csendőröket, a kiknek lovait is elvették és megölték 10 európai embert segítségül kirendelt lövészek visszakergették a bennszülötteket a hegyek közé. A harcban egy lövész elesett és két tiszti megsebesült. A lázadás színhelyére nagy segédsapatokat küldtek ki. A Havas-ügynökség szerint a lázadás nem politikai természetű, hanem merő rablógarázdálkodás. (M. T. I.)

NYILTTÉR.

Köszönet nyilvánítás.

Mindazon jó ismerősöknek és jóbarátoknak, kik feledhetlen jó anyám *özv. Maresch Károlyné* szül. Filárszky Máriának elhunytá alkalmából mély fájdalomukat részvétükkel enyhíteni igyekeztek, ez uton mondunk hálás köszönetet. — Egyben nem mulaszthatjuk el a Nagyvárad Pinczeregyletnek is forró köszönetünket nyilvánítani a megemlékezésért.

Nagyvárad, 1901. április 27.

A gyászoló család.

Uj nyaralási vállalat.
 Mindenféle *szörme-árak,*
utazó és városi bundák
 megőrzése és javítása
 jutányos áron elvállalható.
Heimann Lipót és Tsa,
 női felöltők áruháza,
 Nagyvárád, Zöldfa-utca.
 82-1-6

KOZGAZDASAG.

A gazdák kincstári lovainak behívása. A gazdának kincstári lovai közül közel háromezeret fognak az idén a közöshadsereg magyarországi lovasezredeihez behívni. A lovak huszonegy napig maradnak szolgálatban s aztán visszaadják a gazdáknak.

A fegyvergyakorlatokat a lovasezredek pótkeretének állomáshelyein tartják meg. A magyar lovasezredeknel tehát a következő helyeken:

Nagyvárád (1. huszárezred), Nagy-Szeben (2. huszárezred), Lugos (4. huszárezred), Pozsony (5. huszárezred), Gyöngyös (6. huszárezred), Budapest (7. huszárezred), Szabadka (8. huszárezred), Sopron (9. huszárezred), Nyíregyháza (10. huszárezred), Szombathely (11. huszárezred), Kassa (12. huszárezred), Kecskemét (13. huszárezred), Nyíregyháza (14. huszárezred), Bécs (15. huszárezred), Debreczen (16. huszárezred), Varasd (5. dsidásezred), Székesfehérvár (12. dsidásezred).

A közös hadügyminiszter rendeletére ezredként százötven lovat hívnak be, amaz ezredéknél azonban, ahol tapasztalat szerint ez a szám nem felel meg az állománynak, úgy több is behívható.

A lovakkal egyidejűleg fogják behívni a tartalékosokat is. Még pedig ezredenkint 4 tartalékos tisztet, 1 tartalékos őrmestert, egy számvivőőrmestert, 4 szakaszvezetőt, 8 káplárt, 1 századkürtöst, 1 tartalékos szíjgyártót, 4 őrsvezetőt, 136 huszárt, illetve dsidást. A tisztek 28 napra, a legénység pedig 21 napra vonul be.

A közös hadügyminiszter rendeletéből kitűnik, hogy a tartalékosok és a gazdáktól bevont lovak fegyvergyakorlatait csaknem valamennyi hadiestnél augusztusban fogják megtartani.

Kolch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Határírók.

Budapest, április 27.

Buza októberre	7.81
Buza áprilisra	7.75
Tengeri	5.40
Rozs okt.	6.92
Zab ápr.	6.47
Káposzta, repce, aug.	

Értéktőzsde.

Budapest, április 27.

Osztrák hitel	721.75
Magyar hitel	728.50
Államvasut	690.—
Rímamurányi	528.50
Magyar jelzálog	466.—
Salgótarjáni	
Wagon-kölcsön	

Hivatalos árfolyamok

a Budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. április 27-én.

Magyar aranyjárdék 4%	117.50
Magyar koronajárdék	92.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	120.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	118.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.—

Italmérési jog megváltási kötvény	99.50
Horváth-ezlivónföldtehermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	173.50
Tiszszabályozás szept. sorsjegyek kölcsön	141.—
Osztrák járadék papírban	98.25
Osztrák járadék ezüstben	97.80
Osztr. kőjárdék aranyban	117.60
Osztrák korona járadék	97.25
Osztrák államsorsjegyek	141.—
Osztrák magyar bank részvény	16.80
Magyar hitelbankrészvény	698.—

Osztrák hitelintézet részvény	691.50
Párisi vista	95.45
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.07
Németbirodalmi márka	117.52
London vista	240.25
20 márkás arany	28.50

Dr. VUCSKICS GYULA.

Mindennemű fényképészeti kellékek és gépek gyári áron kapható

Weinstock Fülöpnél
 Nagyvárád,
 Szt. László-tér 47-ik szám.
 Képes árjegyzék bérmentve.

KRUGSTEIN IZIDOR UTÓDA
ROSENBERG IZSÓ Telefon 67. sz.
 a »Beocsini Czementgyári Unio« képviselője,
 Nagyvárád, Kossuth Lajos-utca.

Ajánlja: Beocsini, román és portland cément, erdélyi gipsz, valódi aszfalt fedéllemez, elszigetelő lemezek és elszigetelő anyagok, carbolineum, tinctoral, stuccatur-nádfonat, kőagyagcsövek, cémentlapok, betoncsövek, keramit, disztégla, fedélcserép, karstmárvány, továbbá kitűnő amerikai petróleum elsőrendű gépolajok, gépzsir és kocsikenős raktárát.

Vállal: Aszfaltozásokat valódi természetes aszfalttal. Nedves falak szárazzá tételét aszfalttal. Szagtalan aszfalt fedéllemezeli vagy Kátrány kőfedéllemezeli mindeennemű tetőfedés és Facement-fedést.

UJ ÜZLET!

Van szerencsém a közönség becses tudására hozni, miszerint azon közóhajnak kívántam eleget tenni, hogy a modern követelményeknek s a helyi viszonyoknak megfelelően, Olasz városrészben lakó tisztelt vevőim részére közelebbi és alkalmasabb beszerzési helyet teremtsék *Olaszi, Fő-utczán,* Bazár-épületben egy a legmagasabb igényeket is kielégítő

fiók festék-kereskedést

nyitottam melyben főüzletemben eddig levő festék árukon kívül mindennemű műolaj és aquarell festékeket, festő állványokat, műfa égetéshez szüségelt különféle fa díszeket u. m. keztyű, tűrűlköző, ékszer, kulcs, ruhatartókat stb. valamint mű és üveg festészetekhez alkalmas különlegességekből tartok nagy raktárt.

Festészeti előmintákat óriási választékban jutányos áron adok t. vevőim részére használatra. Tömeges látogatást kér

tisztelettel
Berkes Bertalan,
 Zöldfa-u. 33. sz.

Festék különlegességek raktára Fő-utca, Bazár-épület.

